
Evropské studentské fórum v Tallinnu

Evropské studentské fórum v Tallinnu

Ve dnech 1.7. až 4.7.2009 se v estonském hlavním městě Tallinnu uskutečnil v pořadí již osmý **Evropský hudební kongres EAS** (Evropská asociace učitelů pro hudební výchovu) a v jeho rámci sedmé **Evropské studentské fórum EAS** (29.6.-2.7.2009). Kongres představuje každoroční odborné setkání učitelů všech stupňů, kulturních pracovníků, politických zástupců Evropského parlamentu, prezidentů, členů výborů evropských hudebních svazů a předních představitelů světové organizace ISME a pojednává o hudebním vzdělávání, výchově dětí a mládeže ve všech zemích EU.

V roce 2005 se obdobný kongres uskutečnil v Praze na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Obsahově a organizačně ho tehdy připravil s širokým zahraničním týmem doc. Miloš Kodejška z Pedagogické fakulty UK v Praze. Představitelé evropské EAS a světové ISME na něm podepsali tzv. Memorandum o spolupráci. Pražský kongres znamenal velkou změnu v zaměření celkové práce Evropské asociace učitelů pro hudební výchovu, neboť od této doby úzce spolupracuje s ISME na obsahové a organizační přípravě kongresů, seminářů, projektů apod. Doc. Miloš Kodejška je v současné době koordinátorem EAS pro Českou republiku.

Evropská studentská fóra reflektují potřeby, zájmy i názory vysokoškolských studentů na probíhající Boloňský proces a pedagogickou reformu v hudebněvýchovné oblasti. Názory studentů jsou brány velmi vážně a stávají se součástí dokumentů EAS a ISME, jsou publikovány a široce prezentovány na dalších konferencích a mají i politický dosah.

V tomto roce jsem dostala možnost reprezentovat vysoké školy připravující budoucí učitele hudby v České republice na **Evropském studentském fóru v Tallinnu**. Zúčastnilo se ho 28 zástupců ze 14 zemí Evropy. Chtěla bych se podělit o informace z tohoto vrcholného studentského setkání a přiblížit jeho zaměření.

Hlavním tématem fóra byly praktické přístupy k pěvecké hudební tvořivosti. Zamýšleli jsme se také nad tím, jak udělat výuku hudební výchovy zajímavou a přiblížit ji potřebám dnešních dětí a mládeže. „Hlas studentů“ byl tedy nahlížen ze dvou úhlů pohledů. Tím prvním bylo prozkoumání hlasu jako lidského orgánu se všemi jeho technickými možnostmi. K němu se vázala první část fóra, kde jsme měli příležitost si vyzkoušet vokální improvizaci pod vedením Anne-Liis Poll, přední hlasové odbornice z tallinnské Akademie hudby a divadla. Metoda je založená na rychlém střídání znělých a neznělých hlásek mateřského jazyka. My jsme vyzkoušeli improvizaci na estonské samohlásky a souhlásky. Nejdříve jsme používali mluvní tón pro libovolné kombinace neznělých souhlásek. V některých případech vznikaly nádherné

rytmické variace. Dále jsme použili estonské samohlásky pro střídání hrudního rejstříku a hlavového tónu. Zkoumali jsme tak možnosti barvy hlasu. Posledním dílčím úkolem byla improvizace na dvojici souhlásek neznělá-znělá (S-Z, Š-Ž, P-M, T-R, atd.). Obzvláště zajímavá byla hromadná improvizace, kdy jsme na předem domluvená gesta po skupinách praktikovali vokální či rytmické ostinato. Do tohoto rytmického a vokálního pozadí byla zakomponována improvizace „face to face“. Měli jsme možnost si vyzkoušet nejen své improvizáční schopnosti, ale většina z nás zjistila, že není třeba se improvizace bát. Pro některé účastníky fóra to byl silný hudební zážitek, protože improvizovali poprvé v životě. Důležitým pedagogickým momentem bylo, že jsme došli od procesu až ke společnému produktu.

Druhým úhlem pohledu byl metaforický význam spojení „hlas studentů“. Sarah Hennessy, národní koordinátorka pro U.K., nově zvolená prezidentka EAS a koordinátorka Evropského studentského fóra EAS, přednesla svoji powerpointovou prezentaci na téma Hlas studentů v období povinné školní docházky. Jejím záměrem bylo nastínit problematiku, kde a kdy se uplatní hlas studentů, jaké jsou jeho přínosy a jaké by mohly být jeho nevýhody. Řekla, že ve většině hudebních dokumentů a kurikul najdeme tyto koncepty: kreativitu, myšlenkové operace, učit se učit, individualizaci a diferenciaci. Zamysleme se tedy nad tím, zda právě tyto pojmy nejsou klíčem k tomu, abychom vyhověli požadavkům a potřebám dnešních dětí a mládeže. Proč právě hlas studentů? S novou pedagogickou reformou přichází i nové role učitele. Tradiční model vidí učitele v centru dění. Nová koncepce však radí oslabit dominantní roli pedagoga a zaměřit se více na žáka, umět poradit, podpořit, naslouchat i hodnotit. Je dobré, když učitel umí být i přítelem dětí. Další otázkou je relevance výukových metod a organizačních forem výuky. Když budeme přemýšlet nad tím, jak učíme, budou naše cesty a způsoby práce s dětmi přiměřené jejich požadavkům i nárokům. V neposlední řadě musíme mít na paměti práva dětí a rozvíjet v nich klíčové kompetence, které jsou nutné pro život v nových podmínkách 21. století. Neměli bychom zapomínat i na praktickou zkušenost, kterou by si ze školního prostředí mělo odnést každé dítě. Pocit sounáležitosti zvyšuje u dětí motivaci, což zlepšuje výkon. Podpora hlasu studentů také vede k rozvoji jejich sebevědomí a sebedůvěry, to napomáhá vzniku dovedností, které potřebují pro život mimo školu. Vše může probíhat za předpokladu, že třídy budou menší, zdroje více flexibilní a hodiny rozmanitější.

Prezidentka se dále zaměřila na konstruktivistickou teorii vzdělávání, kde jednotlivé úrovně spoluúčasti studentů na výuce rozdělila do pyramidy. Na spodním žebříčku konfigurovala neúčast studentů a postupně jsme přes reprezentaci, kooperaci, partnerství a zprostředkovatelství došli až k vlastnictví, kdy je student sám zodpovědný za svá rozhodnutí a činy. Sarah nám uvedla příklady projektů, které zohledňují přání a potřeby studentů. Jedním z úspěšných projektů, který se zaměřuje na spoluúčast studentů na hudebním dění jsou Hudební rozhledy (www.musicalfutures.org.uk). Projekt Třináctá komnata (Room 13- www.room13scotland.com) umožňuje dětem, aby si pozvali umělce, o kterém se chtějí dovědět něco zajímavého. Naproti tomu předškolní projekt Reggio Emilia se více zaměřuje na výtvarné umění.

Co to vše znamená pro hudební výchovu a její dopad na dnešní mládež? „Hlas studentů“ v první řadě napomáhá tvorbě hudební identity, kreativity, participace, napomáhá širokému rozvoji schopností a nabízí rozdílnost v dovednostech, stylech, tradicích a kontextech.

Po přednesené prezentaci Sarah Hennessy jsme se rozdělili do čtyř skupin a reflektovali jsme problematiku potřeb dnešních dětí a mládeže. Z dvoudenních diskuzí vyplynul návrh každé skupiny na příspěvek do závěrečné prezentace, která se konala 2.7.2009 před celým auditoriem kongresu.

Ráda bych přiblížila závěry týmu, do kterého jsem i já svými návrhy a postoji přispívala. Zamysleli jsme se nad tím, co pro nás znamená „hlas studentů“. Vymysleli jsme krátkou definici: „Hlas studentů pro nás znamená dát našim žákům větší svobodu volby tím, že budeme dbát na jejich potřeby a přání.“ Shodli jsme se na tom, že v dnešní době jsme často svědky svobody bez hranic. Proto jsme nastínili problémy, které v sobě taková definice skrývá. Studenti mohou zakusit pocit zmatku a dezorientace díky velkému nebo nepřiměřenému množství svobody, které je jim dáno najednou. Byli jsme si vědomi skutečnosti, že někteří jedinci by mohli poskytnutou svobodu zneužít. Často se také stává, že studenti se nesnaží nacházet vlastní hudební identitu a rozvíjet své tvořivé myšlení, ale hledí na to, jak uspokojit požadavky a přání učitele. Svobodu je tedy třeba ohraničit zodpovědností. Abychom nezůstali pouze u teorie, zamysleli jsme se nad cestami, jak vyzdvihnout individualitu našich studentů a vést je k zodpovědnosti. Jak již sám Jan Ámos Komenský v 17. století navrhoval, je dobré postupovat od jednodušších úkolů k těm složitějším. Učitel by měl umět nejen podpořit volby a nové nápady mládeže, ale měl by je také akceptovat. Je dobré, když učitel umí děti povzbudit opravdovým zájmem o ně samé. Shodli jsme se také na tom, že učitel by měl být otevřený novým cestám a v neposlední řadě se snažit vytvořit kreativní prostředí, ve kterém mohou být nové nápady zrealizovány. Celá prezentace byla koncipována tak, aby vybědla k zamyšlení, jak učíme a zda jsou naše metody přiměřené a přizpůsobené podmínkám 21. století.

Závěrečná prezentace proběhla velmi úspěšně. Jako pozitivní na celé přípravě hodnotím týmovou práci a snahu dojít ke společnému konsenzu. Každý z nás pocházel z jiného prostředí, proto i názory byly různé. Na fóru si nejvíce cením rozmanitosti pohledů a domnívám se, že nejdůležitější nebyla závěrečná prezentace, ale cesta, kterou jsme k ní došli. Proces nacházení společného cíle, komunikační dovednosti, vzájemný respekt, tolerance odlišnosti a v neposlední řadě úcta k cizím kulturám byly významnými momenty v průběhu celého setkání. Měli jsme možnost si vyzkoušet „hlas studentů“ v praxi. Byla nám ponechána volnost při formování skupin, při diskuzích i závěrečné prezentaci. Koordinátoři fóra stáli opodál, vše sledovali, občas nám poradili, nebo usměrnili naše debaty. Každý hlas měl stejnou hodnotu a každý se mohl svobodně vyjádřit.

Jsem ráda, že jsem se mohla zúčastnit sedmého Evropského studentského fóra EAS v Tallinnu. Kromě nových podnětů pro moji diplomovou práci mi tato mezinárodní zkušenost přinesla nové pohledy a návrhy do hudebněvýchovné praxe a přiblížila mi problematiku současného hudebního školství v Evropě.

Jaroslava Lojdová,
studentka 5. ročníku A-Hv, PedF UK v Praze
jlojdova@centrum.cz